

Recomanació en relació amb la instal·lació de comptadors d'emergència a precari en habitatges ocupats sense títol habilitant

 **Comitè d'Ètica dels Serveis
Socials de Catalunya**

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Drets Socials**

Aquesta obra està sotmesa a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

© Departament de Drets Socials.

Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya.

Autoria dels textos:

Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya.

Maquetació:

DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials.

Data: Novembre 2023.

© 2023, Generalitat de Catalunya.

L'1 de març de 2023, des de la Direcció General de Serveis Socials, es va demanar al Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya (CESSC) l'elaboració d'un dictamen o recomanació en relació amb la instal·lació de comptadors d'emergència a precari en habitatges ocupats sense títol habilitant.

Contexts

El conveni signat entre la Generalitat de Catalunya i Endesa per combatre la pobresa energètica preveu la possibilitat d'instal·lar comptadors a precari en habitatges ocupats sense títol habilitant.

Aquesta eina no s'està fent servir com es preveia, bàsicament perquè Endesa exigeix que se signi un document de petició d'instal·lació del comptador social que no constava al document inicial i també perquè els ajuntaments són reticents a avalar la instal·lació dels comptadors en considerar-ho innecessari i per la inseguretat jurídica que els podria comportar als seus professionals.

De fet, el que el conveni demana per instal·lar el comptador social és:

- que sigui la persona ocupant, amb l'empadronament vigent, qui faci la sol·licitud a Endesa,
- un informe signat per un/a treballador/a dels serveis socials que certifiqui la situació d'exclusió residencial de la família,
- la petició del bo social,

- un últim tràmit anomenat butlletí de reconeixement d'instal·lació elèctrica (o BRIE).

En el rerefons d'aquesta reticència hi trobem el conflicte entre diversos drets:

- el dret a la propietat privada (pel fet de posar el comptador a la casa d'un tercer que no ho ha autoritzat per a l'ús d'una persona que l'ocupa sense permís),
- el dret a l'accés als subministraments bàsics d'energia per evitar la pobresa energètica,
- el dret de tercers a la seguretat física (punxar la llum és perillós i pot generar incendis).

Consulta

Necessariem elaborar un dictamen que confronti aquests drets i valori quan ha de prevaldre cadascun.

A partir d'aquí, cal determinar quan s'ha d'impulsar la instal·lació d'aquests comptadors a precari.

Recomanació

La Resolució TSF/946/2021, de 3 d'abril, va fer públic un conveni de cooperació entre l'aleshores Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, el Departament d'Empresa i Coneixement i la companyia

subministradora Endesa sobre la concertació de mesures de suport a unitats familiars en situació de pobresa energètica relacionada amb els subministraments de gas, electricitat i l'eficiència energètica.

Aquest conveni era significatiu perquè hi havia la voluntat de cooperar en termes econòmics, i totes les parts entenien la necessitat de pal·liar la pobresa, aquest cop en la seva dimensió d'accés a aquests subministraments bàsics.

Tanmateix, els entrebancs actuals perquè el conveni s'executi són fonamentalment dos:

- En primer lloc, el conveni el signen dues parts, la Generalitat de Catalunya i Endesa, però al mateix temps aquest conveni implica en la seva execució les administracions locals, que no l'han signat ni validat. La interacció per part d'Endesa és amb els serveis socials bàsics que depenen dels ens locals, no amb els propietaris dels habitatges. Si aquests fessin una cessió d'ús o un reconeixement explícit de la condició de possessió a precari dels ocupants, això ja permetria que Endesa dugués a terme la instal·lació pertinent. Però no és el cas majoritari.
- En segon lloc, tant Endesa com l'administració local volen protegir els seus treballadors. Pel que fa a Endesa, perquè sense un contracte o un acord amb els ajuntaments, entrarien en cases ocupades sense permís de la propietat per accedir-hi (i incorrerien en un delictes d'usurpació); per això Endesa demana que sigui un

funcionari (en concret, el/la treballador/a o social de referència que fa l'informe de vulnerabilitat) qui signi la sol·licitud de contractació temporal i extraordinària pel fet de trobar-se en situació d'urgència social, amb la qual ja es pot fer un butlletí tècnic i instal·lar el comptador amb les garanties de seguretat tècniques i jurídiques¹. Per la seva banda, les administracions locals no veuen que hagin de ser les seves treballadores socials ni cap altre treballador municipal qui signi aquest tipus d'autorització per fer la intervenció tècnica, per manca de competència i, en conseqüència, de seguretat jurídica.

Com hem dit, la implantació d'aquests comptadors socials provisionals a precari té per finalitat protegir no només el dret d'accés als subministraments dels residents, sinó també el bé jurídic de la salubritat i la seguretat pública, entre altres, així com el dret a la propietat, de manera que l'estada de les persones que hi viuen ho sigui en situacions menys perjudicials per a l'immoble, fet que redueix el risc de sinistralitat derivat d'instal·lacions sense control tècnic.

La implantació dels comptadors no ha de comportar cap cost econòmic a la propietat i aquests es poden retirar en qualsevol moment i no s'han d'entendre com un element legitimador de l'estada, que continua sent amb caràcter d'ocupació, sense perjudici

¹ Deixem de banda el cas de la impossibilitat de garantir l'arribada del subministrament dels serveis quan no hi ha escomesa.

de les accions judicials que es puguin instar envers la recuperació possessòria de l'immoble.

Cal insistir que es tracta de prendre decisions per garantir serveis bàsics inherents al respecte als drets humans i per disminuir riscos majors. Per això, és convenient recordar als grans tenidors de pisos la necessitat de cooperar en la solució d'aquest problema autoritzant a la companyia la instal·lació dels comptadors socials als habitatges de la seva propietat que estan ocupats. Al cap i a la fi, es fa per pal·liar un mal (risc de sinistralitat), un cop saben que estan ocupats, mentre no es resol per la via judicial o amistosa la situació d'irregularitat possessòria. La propietat no pot obviar el perill en què es posa les persones, elles i els seus veïns, si per aconseguir fluid elèctric es fan connexions directes (punxades)².

És evident que així tampoc no es resol el problema estructural que impedeix a les persones accedir a un habitatge digne, que és un dret que l'Administració ha de promoure.

En darrer terme, cal evitar:

1. Riscos majors derivats de connexions insegures.
2. La no-intervenció, perquè el que cal resoldre és la pobresa (de la qual l'energètica és una dimensió bàsica).

² Hi ha propietaris que han fet una cessió d'ús, de manera que es permet a Endesa dur a terme la instal·lació pertinent. Malauradament, no és el cas majoritari.

3. Discriminació territorial: se signa el contracte que demana Endesa per legitimar l'accés a l'habitatge segons la sensibilitat dels professionals dels serveis socials o dels seus ajuntaments.
4. Desacords sobre el repartiment de les diferents responsabilitats dels agents, que ens aboquen als punts 1), 2) i 3).

El CESSC insta les parts a concretar, “com a institucions, un acord” sobre “com es reparteixen les responsabilitats”, i a “no atribuir als professionals dels serveis socials” la decisió de signar o no la sol·licitud de contractació temporal i extraordinària per situació d'urgència social. Una empresa privada regulada, com és Endesa, ha d'exercir la responsabilitat social que va assumir en subscriure el conveni amb la Generalitat de Catalunya. Els departaments implicats de la Generalitat i les administracions locals han d'assumir la seva com a institucions públiques que es deuen a la ciutadania, promovent el dret a un habitatge digne i combatent la pobresa. Tots plegats haurien de trobar les fórmules en la manera de fer-ho perquè les dues finalitats es portin a terme: l'accés al subministrament de l'energia elèctrica en condicions de seguretat tècnica per part dels afectats que es troben en situació de vulnerabilitat i la seguretat jurídica dels professionals que hi intervenen, tant els de l'empresa subministradora com els dels serveis socials bàsics.

Altres situacions poden ajudar a entendre com sovint es fan ponderacions de drets en conflicte. El cas de l'escolarització d'infants o l'accés a la targeta sanitària posen en relleu com es prioritza el dret

a l'escolarització i a l'atenció sanitària: s'enginyen mecanismes per empadronar quan aquesta és una condició per rebre serveis que garanteixen drets. En tots aquests casos hauríem de conèixer els mecanismes institucionals disposats i les experiències reeixides en la gestió d'aquests conflictes entre drets.

Malgrat ser obvi, caldria insistir, un cop més, que el veritable motiu d'aquests problemes és el nivell de pobresa i, per tant, d'injustícia, al nostre país. La lluita contra la pobresa ha de ser la prioritat de la política social.

Aquesta recomanació es va aprovar al Ple del CESSC del 6 de juliol de 2023.